

MEDITERRÀNIA(ES)

DATES: Del 18 d'octubre de 2007 al 20 de gener de 2008

LLOC: Centre d'Art la Panera
Pl. De la Panera, 2
25002 Lleida

www.lapanera.cat

Comissària: Glòria Picazo

Assessorament: Laura Baigorri, Jose Manuel Berenguer, Rosa Pera i Toni Serra

PRESENTACIÓ

Aquest projecte expositiu reunirà a les dues plantes del Centre d'Art la Panera reflexions crítiques sobre la Mediterrània, contemplades aquestes a partir de diferents àmbits creatius com les arts visuals, el vídeo, el net-art, l'art sonor i el cinema. La dimensió geogràfica del projecte abastarà les dues ribes de la conca mediterrània i reunirà una selecció de treballs artístics que des d'òptiques molt diferents, han adoptat una posició socio-política crítica sobre el desenvolupament d'aquesta àrea geogràfica.

Gabriele Basilico, Consuelo Bautista, Mohamed Ben Soltane, Susana Casares, Marine Hugonnier, Sejla Kameric, Bouchra Khalili, Rogelio López Cuenca, Anna Malagrida, Rosell Meseguer, Pedro Ortuño, Joan Rabascall, Txema Salvans.

Art Sonor

Electra

Françoise Barrière, José Manuel Berenguer, Werner Cee, Ferran Cuadras, Francis Dhomont, Ellio Martusciello, Eduardo Polonio, Luz María Sánchez, Barry Schrader, Jovana Stefanovic i Riccardo Vaglini.

Programació de vídeo

Àgores i Fronteres - Vídeo a la Mediterrània.

Ammar Albeik, Dalia Al Kury, Christian Barani, Fluid Video Crew, David Massey (It's all lies), Ethem Ozguven, Jackie Saloum, Toni Serra i Akram Zaatari.

Art Digital

The Olive Project, Fadaiat i Serious Games Interactive.

Espai Documentació

Selecció de material de documentació al voltant de l'exposició, a càrrec de Rosa Pera.

Concert RACHID TAHA

Divendres, 30 de novembre, a les 22.30. Cotton Club, Lleida.

MEDITERRÀNIA(ES)

La complexitat i diversitat d'un tema com la Mediterrània ens ha permès un cop més a un equip de col·laboradors del Centre d'Art la Panera, dedicar-nos amb intensitat a elaborar un projecte expositiu en el qual, a més de les arts visuals hi tinguéssin cabuda el net-art i l'art sonor, i acompanyar-lo d'un número de la revista "Transversal", dedicat a reflexionar sobre la qüestió mediterrània des d'àmbits molt diversos, per tal que esdevingués pensat el complement reflexiu del projecte expositiu.

Des del moment inicial, la finalitat que ha guiat imperativament el desenvolupament del projecte, no ha estat el confeccionar un mapejat del que s'està fent artísticament parlant a una i l'altra banda de la conca mediterrània, sino reunir una sèrie de treballs i propostes que posessin de manifest que malgrat els tòpics reinants que associen aquest indret geogràfic al benestar, al clima agradable i a l'oci turístic, també la Mediterrània és una zona de conflictes bèl·lics, polítics i socials.

Els treballs dels artistes seleccionats posen de manifest directament o indirecte, amb mecanismes crítics uns i poètics els altres, alguns dels aspectes negatius que es poden constatar avui dia en l'àmbit d'influència de la Mediterrània: la desfeta urbanística, l'impacte nociu del turisme en el medi ambient, la pèrdua progressiva d'una identitat pròpia, els efectes unificadors de la globalització, els desplaçaments migratoris i les seves conseqüències que esdevenen drames personals, les diferències entre el nord i el sud, etc. Allò que impera, doncs, són posicionaments crítics que ens fan veure el nostre entorn més immediat amb ulls crítics i amb conviccions fermes, i també per aquesta raó no hem dubat a dedicar el projecte "Mediterrània(es)" a la memòria d'Edward W. Said, l'intel·lectual palestí que amb la seva obstinació i amb una lluita incansable al llarg de la seva vida en defensa de les llibertats i del respecte entre els pobles, ens demostrà que la cultura sempre ha de ser una eina audaç i valenta en front de les injustícies i de les desigualtats entre éssers humans.

Glòria Picazo

Gabriele Basilico

Beirut 1991
Fotografia color
100 x 130 cm

Beirut 1991
Fotografia color
100 x 130 cm
Cortesia Jaime Sordo, Santander

Gabriele Basilico fotografia l'extrema devastació d'aquesta ciutat un any després d'una guerra que va durar quinze anys. Les cicatrius d'aquesta guerra que semblava inacabable se senten i es veuen en aquestes fotografies que documenten el tràgic destí d'una ciutat i dels seus habitants. Aquesta guerra va fracturar l'esperit de convivència i tolerància entre diverses comunitats religioses: xiïta, sunnita, cristiana i drusa. Malauradament, Beirut fou novament bombardejada l'estiu del 2006. Així mateix, els edificis tirotejats, bombardejats d'aquesta ciutat, són fàcilment extrapolables a altres pobles de la conca mediterrània, encara avui assetjats per la guerra.

Consuelo Bautista

A los invisibles, 2001-2004
Instal·lació fotogràfica
Cortesia de l'artista

Consuelo Bautista en aquest projecte cerca el rastre que han deixat tots aquells immigrants que des del nord d'Àfrica han intentat entrar a Espanya de manera il·legal a través de les fronteres marítimes del sud de la península. L'artista no busca els rostres dels protagonistes d'aquesta aventura, sinó els indicis que testimonien el tràfec incessant de centenars, de milers, de persones que bé poden aconseguir el seu somni o bé perdre la seva vida a les aigües de la Mediterrània.

Mohamed Ben Soltane

Paroles de murs
16 fotografies color, 30 x 40 cm
Cortesia de l'artista

L'artista tunisià ha recorregut diferents ciutats de la Mediterrània (Tunis, Barcelona, Tarragona i Roma) a la recerca de múltiples graffitis sobre els murs i el mobiliari urbà. La documentació d'aquestes inscripcions al llarg d'una vasta geografia li ha permès captar el sentir de tot un seguit d'individus anònims que se situen al marge, i moltes vegades en contra, dels discursos oficials. Al mateix temps, el fet que els graffitis hagin estat realitzats en ciutats diferents ens permet descobrir les nostres similituds i diferències.

Susana Casares

Avant-Propos, 2006

Mini DV, 17'

Cortesia de l'artista

Aquesta peça intenta construir ponts entre occident i el món àrab centrant-se amb les dones de Tunísia com eix del discurs. La identitat de les dones àrabs acostuma a entendre's com una realitat estàtica que occident pot interpretar i jutjar segons estàndars occidentals. Aquest documental pren el camí invers per preguntar a les dones tunisianes sobre la seva identitat, els seus referents i el paper que hi juga occident i la Mediterrània en l'evolució de la seva cultura i la seva identitat femenina.

Marine Hugonnier

Territory I, II, III, 2005

16 mm, b/n, 23'50"

Cortesia Galeria Nogueras-Blanchard, Barcelona

Territory I (White Lies), deu el seu nom a un text de Sharon Rotbard, una arquitecta i escriptora que viu a Tel Aviv. La pel·lícula mira a la forma en que Tel Aviv vol veure's, una ciutat patrimoni del moviment modern a l'estil Bauhaus també anomenada "Ciutat blanca". L'acceptació d'aquesta imatge per la UNESCO a l'any 2003 és la demostració de com un mite urbà pot entrar a formar part del sistema de creences col·lectives i com una ciutat canvia a partir de la reescriptura de la seva historiografia.

El text de Territory II (The Kissing point) és una col·laboració amb Eyal Weizman, un arquitecte que viu a Londres. La pel·lícula fou realitzada durant un viatge en autobús pel West Bank palestí. La filmació té lloc entre Har Homa (que significa "muntanya del mur" en hebreu) i Sur Baher, que és una ciutat palestina. La pel·lícula observa la complexitat de la geografia del conflicte, reflectida a través dels colons i de l'arquitectura de la ciutat palestina, i revela com el paisatge es construeix amb una finalitat política.

Territory III (Aldereh House, Ramallah), fou filmada durant un passeig pel districte Alkdereh de Ramallah, a Palestina. Aquesta casa, fou construïda el 1865, és una de les més antigues de la ciutat. Fou un centre per a la comunitat durant molt temps abans del seu tancament. La teulada, els sostres alts, les parets gruixudes i les finestres en forma d'arc de ferradura són les principals característiques de l'estil tradicional àrab.

Sejla Kamerić

Dream House, 2002

Videoinstal·lació, 11'36"

Cortesia de l'artista

Aquesta obra ens mostra una cabana del camp de refugiats de Rakovica, prop de Sarajevo. Els seus habitants somien en recuperar algun dia la seva llar, o almenys tenir una llar en un país d'acollida. Tanmateix, les circumstàncies polítiques i les dificultats d'obtenir un visat per viatjar a la Unió Europea, fan d'aquesta aspiració un somni inabastable.

Bouchra Khalili

Straight Stories – In Progress: Part I, 2006

Mini-DV, 10'

Aquest vídeo aborda el testimoni de quatre persones de procedències i vides ben diferents: Magdalena, argentina que viu al sud d'Espanya, Franco, hispano-italià que viu al Marroc, Rachid, marroquí que viu a la Península, i Issam, marroquí que sempre ha viscut al seu país.

La seva experiència i les seves opinions sobre els seus propis països i els països d'acollida s'entrecreuen al mateix temps que la càmera ens situa exclusivament enfront la mar Mediterrània.

Rogelio López Cuenca

Els paraíso es de los extraños

Cortesia de l'artista

(Rogelio López Cuenca, *Regards orientalistes*, 2001. Col·lecció d'art contemporani de l'Ajuntament de Lleida)

Es tracta d'un projecte en procés i multidisciplinar que l'artista inicià el 1999 i que ha generat tant exposicions com tallers que han tingut sempre com a objectiu identificar i donar visibilitat als mecanismes simbòlics, polítics i històrics que configuren la imatge del món islàmic dins del discurs dominant d'occident. Segons Rogelio López Cuenca la idea d'occident és inconcebible sense la seva relació amb orient. Per exemple, Espanya s'ha construït contra al Àndalus, mitjançant la seva negació o falsejament. La nostra relació amb orient sempre ha alternat la fascinació i la por. Des de la idealització negativa, produïda pels mitjans de masses, al racisme, que tant pot ser xenòfob i exclouent, com falsament tolerant.

Anna Malagrida

Sin título, tríptico I. Série Point de vue, 2006

Fotografia / Impressió digital glicée.

170 x 330 cm. Edició de 7 + 2 p.a.

Cortesia Fundació Sorigué, Lleida

Sin título (abstracta blanca mar vertical), 2007

Sin título (abstracta blanca papel), 2007

Sin título (abstracta blanca mar horizontal), 2007

Fotografia / Impressió digital glicée.

110 x 70 cm. Edició de 7 + 2 p.a.

Cortesia Galeria Senda, Barcelona

Aquestes fotografies ens situen davant un paisatge on l'acció de l'home es fa ben evident. De fet, es tracta de les runes del club de vacances Mediterrannée a Cadaqués, fruit del boom turístic dels 60 i que va provocar greus danys ecològics que s'estan corregint amb l'enderrocament de totes les construccions i la restauració acurada d'aquest indret de la Costa Brava.

Anna Malagrida, a les seves fotografies, aixeca un vel que intercedeix entre la nostra mirada i el paisatge, dificultant d'aquesta manera la seva total identificació. Tanmateix, aquest element que obstaculitza el nostre punt de vista ens revela un lloc carregat d'història on el pas del temps i el trànsit d'individus anònims han deixat el seu rastre. Enfront tanta decadència, entre la pols acumulada i unes finestres pintades amb "blanc d'Espanya", arribem a entreveure la mar Mediterrània.

Rosell Meseguer

Horizonte, 1, 2, 3, 2003 - 2004

Impressió digital sobre dibond, 135 x 200 cm (c/u)

Cortesia Javier de la Rica, Madrid (col·lecció privada)

(detall tríptic)

Aquest tríptic fotogràfic pertany a la sèrie Bateria de Cenizas. Metodología de la Defensa, un projecte que Rosell Meseguer va iniciar el 1999 amb la intenció de documentar les construccions militars, els búnquers, que es troben al llarg de litoral de la Mediterrània. Són espais abandonats que s'articulen com imatges d'arxiu. Actualment, alliberats dels seus usos originaris podríem dir que vigilen l'horitzó, una extensa mar blava.

Pedro Ortuño

Dones que feien llata

Instal·lació

Cortesia de l'artista

La comarca alacantina de la Marina Alta ha estat des de segles una de les més importants en l'artesanía de la llata (palma). Una activitat que es remonta a l'època islàmica i que progressivament va anar definint els seus usos tant en la realització d'articles necessaris per la vida quotidiana com objectes més sumptuosos.

Aquest projecte vol reconstruir a partir de diferents testimonis un fragment d'història del poble de Xàtiva. Aquests testimonis són dones, ja que es tracta d'una activitat que sempre ha estat a les seves mans, i que durant la guerra i la postguerra fou una font d'ingressos que va sustentar nombroses famílies. Avui dia, amb la invasió dels objectes de plàstic totes les estructures laborals i econòmiques generades al voltant de l'artesanía de la llata estan al límit de l'extinció.

Joan Rabascall

Costa Brava, 1982

Col·lecció de 12 postals

Enquadernació rústica encolada

Editor: Galeria Canaleta, Figueres

Aquest treball neix de la indagació que Joan Rabascall fa entorn al concepte i gènere de paisatge. Amb aquesta intenció el 1981 va recórrer la Costa Brava i va fotografiar 12 paisatges que defugen els tòpics que en aquells moments, i encara ara, podrien definir d'una manera idealitzada un espai geogràfic i cultural determinat, com pot ser una part de la costa mediterrània. El mateix Rabascall ens diu que ens vol enfrontar al "problema del paisatge real en contra del paisatge ideal". Un paisatge català que començava a transformar-se profundament com a conseqüència de la implantació d'una economia basada en el turisme.

Txema Salvans

S/T, 2005-2006

Sèrie fotogràfica b/n

El vacío que nos contiene, 2006-2007

Sèrie fotogràfica color

Cortesia de l'artista

Amb la sèrie fotogràfica "El vacío que nos contiene", Txema Salvans fa una immersió en l'oci estiuenc de les societats opulentes contemporànies. Els seus protagonistes han trobat en zones properes a la ciutat de Barcelona un indret idoni per gestionar el seu temps lliure. Salvans explora les modalitats d'oci en els llocs aparentment inversemblants, però malgrat tot reals, "no-llocs" on se superposen i conviuen múltiples situacions: una autovia densament transitada, prostitutes que venen el seu cos, famílies que es mengen una paella a la pineda, fileres infinites de cases adossades i platges encimentades.

El fotògraf enregistra la realitat i és la mirada de l'espectador la que determinarà si s'hi reconeix o si s'hi posiciona de forma crítica.

Art Sonor

Electra

Selecció a càrrec de José Manuel Berenguer.

Sons, maneres de viure i de pensar, conflictes, persones, poetes, pensadors, històries i mites de la cultura mediterrània, tractats tots en un recull d'obres sonores per a suport electrònic. No és un recull exhaustiu, però aplega un bon nombre d'obres molt diferents entre elles, tant per la intimitat de les vivències i les opinions dels autors, com per les estètiques triades en cada cas. Degut a la diversitat de les obres, que reflecteix perfectament la diversitat i dinamisme de les cultures mediterrànies, l'aplicació de criteris ètics o estètics tradicionals en la composició de la selecció no era possible. Les uneix el fet que totes són obres electròniques i, per tant, l'ús de l'electrònica és condició indispensable per a la seva existència. Totes pertanyen a la classe d'obres que mantenen la coherència amb els plantejaments formals inicials.

El recull es presenta en dos formats. Un és públic i consisteix en un espai d'escolta còmode envoltat per 8 altaveus. Un ordinador central controla el comportament de les peces i projecta en una paret blanca les informacions corresponents a cada cas. L'altra forma de consulta és la privada, on un nombre indeterminat d'estacions de treballs permeten la consulta de les peces una a una i segons les necessitats de l'usuari

1. Françoise Barrière (França) Quand Phillipe de Macedoine ..
2. José Manuel Berenguer (Espanya) Islands 7.00
3. Werner Cee. Istanbul crescendo. Galata bridge. 21:10.
4. Ferran Cuadras (Espanya) Marrakesh. A city with "petits taxis"
5. Francis Dhomont (França) En cuerdas
6. Ellio Martusciello (Itàlia) A@Traverso.it. 10:20. 1999.
7. Eduardo Polonio. ChC (Espanya)12.00
8. Luz María Sánchez (Mèxic DF). Grabaciones Dial. Nuweiba. Egipto. 09:56
9. Barry Schrader(USA). Lost Atlantis. (The Great Harbor.The Mystery Rites of Purification. The Destruction of Atlantis)
10. Jovana Stefanovic (Sèrvia). The spring in Belgrade. 10:46. 1999.
11. Riccardo Vaglini (Italia). The Shouting Valley. Extracto. 10:00

Programació de vídeo

Àgores i Fronteres - Vídeo a la Mediterrània. Selecció a càrrec de Toni Serra.

En aquesta programació s'ha procurat incloure treballs que aborden no tant la situació sobre el Mediterrani sinó més les realitats que es viuen en aquest espai, que poden anar des d'allò més poètic fins a allò més polític.

Ammar Al Beik a *They were here*, 2000, fa un exercici de memòria per recuperar a partir d'antigues imatges històries privades. **Dalia Al Kury** a *ATMC (Arab Terrorist Management Camp)*, 2003, ironitza sobre les mesures que pren occident per tal d'erradicar el terrorisme islàmic. **Christian Barani** a *Occupés d'infinité*, ils pêchent, 1997, mostra la seva preocupació per la desaparició de les cultures religioses i industrials. El col·lectiu **Fluid Video Crew** a *Gli Ultracorpi della Porta Accanto*, 2002, documenta com el 31 de gener de 2002 arriba una barca plena d'immigrants al port de Gallipoli (Itàlia). **David Massey** (*It's all lies*) a *Democracy isn't built on demonstratos' bodies*, 2003, realitza un documental que dóna a conèixer les mentides de l'exèrcit israelià per justificar la mort de Gil Namati, un jove israelià de 21 anys al qual van disparar mentre es manifestava en contra del mur que divideix israelians i palestins. **Ethem Özgüven** a *Little Lake*, 2003, exposa el fràgil equilibri ecològic de la Mediterrània com a conseqüència de la creixent pressió del turisme i la industrialització. **Jackie Salloum** a *Meen Erhabe (Who is the Terrorist?)*, 2003, es pregunta qui és el terrorista i per què. **Toni Serra** a *Fes. Ciutat Interior*, 2002, ens acosta a una ciutat que demana una mirada profunda perquè està estructurada per múltiples capes, cadascuna d'elles més difícil de penetrar que l'anterior. Finalment, **Akram Zaatari** a *Majnounak (Boig per tu)*, 1997, ens narra una història que transcorre a un barri industrial de Beirut en què tres joves ens expliquen el descobriment de la sexualitat.

Toni Serra, *Fes. Ciutat interior*, 2003

